

УДК 336.6:330.46:004

Скиба Г. І.*tsilyurik@ukr.net, ORCID ID: 0000-0003-3751-0082**к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ***Беженар І. М.***inna_bezhenar@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-4584-9062**к.е.н., старший науковий співробітник відділу розвитку підприємництва, кооперації та агропромислової інтеграції, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ***Литовченко Р. І.***ruslanische@ukr.net, ORCID ID: 0009-0008-3625-8747**PhD, доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ*

ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. Сучасні економічні умови характеризуються високим рівнем нестабільності, зумовленим геополітичними конфліктами, інфляційними процесами, трансформацією фінансових ринків та стрімким поширенням цифрових технологій. За таких обставин традиційні підходи до фінансового аналізу втрачають свою ефективність, оскільки не забезпечують своєчасної ідентифікації ризиків, адекватного реагування на зовнішні виклики та розроблення обґрунтованих управлінських рішень. Це зумовлює актуальність трансформації системи фінансового аналізу на основі інституційних змін та впровадження інноваційних аналітичних інструментів. У дослідженні використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема аналіз і синтез, порівняльний аналіз, системний підхід, а також економіко-аналітичні методи для обґрунтування напрямів удосконалення методики фінансового аналізу. Застосування зазначених методів дало змогу комплексно оцінити вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на трансформацію фінансового аналізу в сучасних умовах. Встановлено, що інституційні трансформації, зокрема зміни у нормативно-правовому середовищі, структурі ринків та корпоративному управлінні, а також стрімкий розвиток фінансових технологій, суттєво впливають на інформаційну базу та інструментарій фінансового аналізу. Обґрунтовано, що сучасний фінансовий аналіз дедалі більше орієнтується на використання прогнозних моделей, штучного інтелекту, технологій великих даних і ризик-орієнтованих підходів, що підвищує якість і оперативність аналітичних результатів. Доведено необхідність переходу від періодичного до безперервного моніторингу та сценарного аналізу в умовах невизначеності та нестабільності. Такий підхід сприяє формуванню гнучких управлінських стратегій і підвищує адаптивність підприємств до динамічних змін зовнішнього середовища. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням адаптивних моделей фінансового аналізу, удосконаленням методичного забезпечення та інтеграцією цифрових технологій у систему прийняття управлінських рішень, що сприятиме підвищенню ефективності та стійкості розвитку підприємств.

Ключові слова: фінансовий аналіз, інституційні трансформації, інструментальні інновації, цифровізація, фінансові технології, ризик-орієнтований аналіз, економічна нестабільність.

Skyba Hanna

tsilyuyrik@ukr.net, ORCID ID: 0000-0003-3751-0082

PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Business Private Joint-Stock Company "Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management", Kyiv

Bezhenar Inna

inna_bezhenar@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-4584-9062

PhD, Senior Research Fellow of the Department of Entrepreneurship, Cooperation and Agro-industrial Integration, National Scientific Center "Institute of agrarian economics", Kyiv

Lytovchenko Ruslan

ruslanische@ukr.net, ORCID ID: 0009-0008-3625-8747

PhD, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Business Private Joint-Stock Company "Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management", Kyiv

INSTITUTIONAL TRANSFORMATIONS AND INSTRUMENTAL INNOVATIONS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL ANALYSIS UNDER CONDITIONS OF INSTABILITY

Abstract. *Modern economic conditions are characterized by a high level of instability caused by geopolitical conflicts, inflationary processes, transformation of financial markets, and the rapid spread of digital technologies. Under such circumstances, traditional approaches to financial analysis are losing their effectiveness, as they fail to ensure timely risk identification, adequate response to external challenges, and the development of well-grounded managerial decisions. This situation actualizes the need to transform the financial analysis system based on institutional changes and the implementation of innovative analytical tools. The study employs a set of general scientific and special methods, including analysis and synthesis, comparative analysis, and a systemic approach, as well as economic and analytical methods to substantiate the directions of improvement in the methodology of financial analysis. The use of these methods made it possible to comprehensively assess the impact of external and internal factors on the transformation of financial analysis in modern conditions. It has been determined that institutional transformations, including changes in regulatory frameworks, market structures, and corporate governance, as well as the rapid development of financial technologies, significantly influence the information base and tools of financial analysis. It is substantiated that modern financial analysis is increasingly oriented toward the use of predictive models, artificial intelligence, big data technologies, and risk-oriented approaches, which enhance the quality and timeliness of analytical results. The necessity of transitioning from periodic to continuous monitoring and scenario-based analysis in conditions of uncertainty and instability is proven. Such an approach allows for the formation of flexible management strategies and increases the adaptability of enterprises to dynamic environmental changes. Prospects for further research are associated with the development of adaptive models of financial analysis, the improvement of methodological support, and the integration of digital technologies into the system of managerial decision-making, which will contribute to increasing the efficiency and sustainability of enterprise development.*

Keywords: financial analysis, institutional transformations, instrumental innovations, digitalization, financial technologies, risk-oriented analysis, economic instability.

JEL Classification: D02, G10, G30, M40, O16

DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-15-18>

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується високим рівнем нестабільності, зумовленим поєднанням геополітичних, макроекономічних та технологічних чинників. Події 2026 року, зокрема загострення військових конфліктів та посилення геоекономічної фрагментації, суттєво впливають на динаміку фінансових ринків і параметри економічного зростання. За прогнозами Міжнародного валютного фонду, світове зростання уповільнюється до 3,1% у 2026 році, що свідчить про збереження системних ризиків та невизначеності.

У таких умовах традиційні підходи до фінансового аналізу, які базуються переважно на ретроспективній оцінці показників діяльності, втрачають свою ефективність. Це обумовлює необхідність переосмислення ролі фінансового аналізу як інструменту не лише оцінки, а й прогнозування та управління фінансовими ризиками в умовах нестабільності.

Актуальність дослідження полягає у необхідності визначення впливу інституційних трансформацій та інструментальних інновацій на розвиток сучасної системи фінансового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика трансформації фінансових систем, розвитку фінансових технологій та адаптації аналітичних інструментів до умов нестабільності активно досліджується у працях міжнародних організацій та аналітичних центрів. Зокрема, у звітах World Economic Forum [10] акцентується увага на формуванні нової архітектури цифрової економіки та ролі фінансових інновацій у забезпеченні її стійкості. Аналітичні матеріали BBVA [1] та Federal Reserve System [4] розкривають напрями регуляторних змін і модернізації фінансових інститутів в умовах фрагментації глобального фінансового простору. Водночас дослідження розвитку фінтех-сектору [8] та сучасних банківських трендів [6] свідчать про активне впровадження цифрових рішень, що змінюють підходи до обробки фінансової інформації та прийняття управлінських рішень.

Окрему увагу приділено дослідженням інноваційних фінансових інструментів та ринків цифрових активів. Так, у роботах The Block [9] аналізуються перспективи розвитку децентралізованих фінансів (DeFi), Environmental Finance [3] розкриває тен-

денції ринку сталого фінансування, тоді як Coin Bureau [2] та Morningstar [7] досліджують трансформацію інвестиційних підходів і зміну ролі традиційних та цифрових активів у портфельних стратегіях.

Вагомий внесок у дослідження фінансового аналізу, управління фінансовою діяльністю підприємств та інституційних змін зробили українські науковці. Зокрема, І. О. Бланк [11] обґрунтовує теоретико-методичні засади фінансового менеджменту та підкреслює значення аналітичного забезпечення для прийняття стратегічних рішень. Г. В. Савицька [15] розглядає фінансовий аналіз як системний інструмент оцінки результативності діяльності підприємства, акцентуючи увагу на необхідності його адаптації до змін зовнішнього середовища. У працях О. Є. Кузьміна та О. Г. Мельника [14] досліджено механізми управління фінансовою діяльністю підприємств в умовах невизначеності, що передбачає використання сучасних аналітичних підходів. Водночас Ю. М. Коваленко [13] розкриває інституційні засади розвитку фінансової системи, визначаючи вплив інституційних змін на функціонування фінансових інструментів та механізмів. Жук В. М. [12] акцентує увагу на трансформації бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки, що безпосередньо впливає на інформаційну базу фінансового аналізу.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, питання комплексної трансформації фінансового аналізу як цілісної системи під впливом інституційних змін, цифровізації та зростання нестабільності залишаються недостатньо розкритими. Це зумовлює необхідність подальших досліджень у даному напрямі та визначає логіку і мету представленої наукової роботи.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування впливу інституційних трансформацій та інструментальних інновацій на розвиток методології фінансового аналізу в умовах економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна глобальна фінансова екосистема у 2026 році перебуває у стані глибоких трансформацій, що дедалі частіше визначаються як функціонування в умовах «економіки в тіні війни». Після відносно стабільного 2025 року світова економіка зазнала нового потрясіння, спричиненого ескалацією військового конфлікту на Близькому Сході

наприкінці лютого 2026 року. Це посилює геополітичну напруженість, змінило структуру міжнародних економічних зв'язків і спричинило додаткову нестабільність фінансових ринків.

У таких умовах фінансовий аналіз трансформується з інструменту ретроспективної оцінки у комплексну систему підтримки управлінських рішень, що поєднує прогнозні, сценарні та поведінкові підходи. Його роль суттєво зростає в контексті оцінювання ризиків, вартості капіталу та фінансової стійкості суб'єктів господарювання [3].

Макроекономічні тенденції підтверджують необхідність такої трансформації. За прогнозами Міжнародного валютного фонду, темпи зростання світової економіки знижуються до 3,1% у 2026 році з подальшим незначним відновленням до 3,2% у 2027 році, що є нижчим за допандемічні показники [10]. Одночасно спостерігається відновлення інфляційного тиску, спричинене зростанням цін на сировинні ресурси, що веде до посилення інфляційних очікувань та ускладнення фінансових умов. Узагальнені макроекономічні параметри розвитку глобальної економіки в умовах геоекономічної нестабільності наведено в табл. 1.

Представлені дані свідчать про формування стійкої тенденції до уповільнення глобального економічного зростання на фоні структурних дисбалансів. Особливої уваги потребує відновлення інфляційного тиску, що посилює жорсткість фінансових умов і підвищує вартість капіталу. Це, у свою чергу, ускладнює застосування традиційних аналітичних моделей, які не враховують швидкість і нелінійність сучасних економічних процесів. Особливо вразливими до зазначених процесів є країни з ринками, що формуються та економіки, що розвиваються, де девальвація національних валют посилює вплив високих цін на

енергоносії та продовольство. Це ускладнює фінансове планування та підвищує значущість фінансового аналізу як інструменту адаптації до нестабільного середовища. Отже, сучасні умови розвитку світової економіки формують нові вимоги до фінансового аналізу, який має еволюціонувати у напрямі підвищення гнучкості, прогностичності та здатності інтегрувати макроекономічні та інституційні фактори в процес оцінювання фінансового стану та перспектив розвитку.

Геоекономічна фрагментація у 2026 році виступає одним із ключових чинників трансформації глобального фінансового середовища, стримуючи економічне зростання та підвищуючи рівень системних ризиків. Переформатування ланцюгів постачання та торговельних потоків зумовило зміну географії світової торгівлі: імпорт США з Китаю суттєво скоротився, переорієнтувавшись на Тайвань, В'єтнам і Мексику, тоді як Китай активізував експорт до інших азіатських країн і частково до Європи. У результаті цього у 2025 році зафіксовано рекордне позитивне сальдо торгівлі товарами на рівні 1,2 трлн дол. США (6% ВВП), що відображає структурну асиметрію глобальної економіки [3, 8].

У таких умовах фінансовий аналіз виходить за межі традиційної оцінки показників і трансформується у комплексний інструмент, що інтегрує макроекономічні, інституційні та поведінкові фактори для оцінювання фінансової стійкості та ризиків.

Зростання геополітичної напруженості супроводжується активізацією оборонних витрат: їх збільшення становить у середньому 2,7 відсоткових пункти ВВП протягом двох з половиною років, причому близько двох третин фінансується за рахунок дефіциту бюджету. У середньостроковій перспективі це призводить до погіршення фіскаль-

Таблиця 1

**Макроекономічні параметри глобального розвитку
в умовах геоекономічної нестабільності (2024–2027 рр.)**

Показник глобальної економіки	2024 (Факт)	2025 (Оцінка)	2026 (Прогноз)	2027 (Прогноз)
Зростання світового ВВП (%)	3,3	3,2	3,1	3,2
Зростання розвинених країн (%)	1,7	1,5	1,5	1,6
Зростання країн, що розвиваються (%)	4,4	4,2	4,0	4,1
Глобальна інфляція (тренд)	Стабільна	Зниження	Помірне зростання	Повторне зниження

Джерело: узагальнено авторами на основі [3]

них параметрів: дефіцит бюджету зростає на 2,6 в.п. ВВП, державний борг – на 7 в.п. протягом трьох років, а зовнішні баланси погіршуються. У разі ескалації конфліктів боргове навантаження може зрости до 14 в.п., супроводжуючись скороченням соціальних видатків та зниженням економічної стійкості [6, 8].

Ці процеси зумовлюють необхідність інтеграції фінансового аналізу з інструментами макропруденційної політики, зокрема для оцінки боргової стійкості та бюджетних ризиків. Водночас фінансові інститути у 2026 році зазнають суттєвої трансформації під впливом цифровізації. Традиційні банки змушені інтегрувати технологічні рішення для збереження конкурентоспроможності, оскільки ключову роль відіграють дані та персоналізований клієнтський досвід. Поширення цифрових гаманців змінює структуру платіжних систем і зменшує контроль банків над транзакційними потоками. Узагальнення характеристик трансформації фінансових інститутів та ключових викликів їх розвитку наведено в табл. 2.

У 2026 році посилюється тенденція уповільнення «ери необанків», що проявляється у зниженні темпів входження нових учасників та консолідації ринку навколо великих фінтех-екосистем і інфраструктурних платформ. Домінуючі позиції займають масштабні гравці на кшталт Nubank та Revolut, які інтегрують блокчейн-рішення та стабільні монети у власні цифрові екосистеми. У результаті конкурентні переваги переходять до «горизонтальних» мультисервісних платформ та «вертикальних» SaaS-рішень із вузькою галузеву спеціалізацією, тоді як середній сегмент поступово втрачає ринкові позиції.

Паралельно фінансовий сектор зазнає глибокої технологічної трансформації, пов'язаної

з переходом штучного інтелекту від аналітичних систем до автономних «агентських» моделей. AI-агенти та цифрові копілоти стають ключовими елементами банківської інфраструктури. Обсяг ринку таких рішень оцінюється у 7,84 млрд дол. США у 2025 році, а до 2030 року прогнозується зростання до 52 млрд дол. США із середньорічним темпом приросту (CAGR 46,3%). У банківській сфері ці технології застосовуються для гіперперсоналізації фінансових послуг, автоматизації CRM/ERP процесів, підвищення рівня кіберзахисту та розвитку «agentic commerce», де AI самостійно здійснює фінансові рішення від імені користувача. До 2026 року очікується інтеграція копілотів у до 80% корпоративних застосунків, що суттєво знижує операційні витрати та підвищує точність кредитного скорингу.

Водночас квантові обчислення переходять із дослідницької сфери до практичного застосування у фінансових інститутах. У 2026 році вони використовуються для моделювання ризиків, оптимізації інвестиційних портфелів та формування квантово-захисних транзакційних систем. Провідні фінансові установи, зокрема Morgan Stanley, впроваджують рішення на основі квантової криптографії, що є відповіддю на зростаючі загрози для традиційних методів шифрування та стимулює інвестиції у квантово-стійку інфраструктуру [8].

Окремим трендом стає структурна трансформація цифрових активів, які у 2026 році переходять із експериментальної фази до базового елементу фінансової системи. Ключовими компонентами нової архітектури виступають токенизовані реальні активи (RWA), стабільні монети та цифрові валюти центральних банків (CBDC). Процес токенизації

Таблиця 2

Трансформація фінансових інститутів у цифровій економіці: характеристики та виклики (2026 р.)

Тип інституту	Ключові характеристики 2026 року	Основні виклики
Традиційні банки	Опора на застарілу інфраструктуру, але високий рівень довіри та страхування депозитів	Необхідність модернізації ядрових систем, конкуренція з боку Apple/Google гаманців
Необанки	Повністю цифрові, швидкий онбординг, низькі комісії	Уповільнення буму, необхідність переходу до прибутковості або поглинання гігантами
Фінтехи	Спеціалізація на нішах, використання API та AI для автоматизації	Залежність від партнерств з банками, регуляторний тиск на BaaS (Banking-as-a-Service).

Джерело: узагальнено авторами на основі [8]

охоплює широкий спектр активів – від інвестиційних фондів та державних облігацій до нерухомості й вуглецевих кредитів – і активно впроваджується регульованими фінансовими установами [9]. Це формує нову модель капітальних ринків, де активи набувають властивостей фракційності, програмованості та підвищеної ліквідності. Структуру та динаміку розвитку ринку токенизованих реальних активів у 2025 році узагальнено в таблиці 3.

Фінансовий ринок у 2026 році демонструє подальшу інституційну консолідацію цифрових активів і поглиблення інтеграції між традиційними та децентралізованими фінансами. Яскравим прикладом виступає фонд BUIDL від BlackRock, який досяг обсягу управління активами на рівні 2,3 млрд дол. США та сформував роль «якоря довіри» для інституційних інвесторів. Він функціонує як базовий рівень забезпечення для ончейн-фінансових продуктів (зокрема USDtb від Ethena), формуючи нову багаторівневу структуру цифрової ліквідності. З позиції фінансового аналізу це свідчить про появу нової ієрархії капіталу, де токенизовані інструменти стають системоутворюючим елементом фінансових ринків.

Стабільні монети у 2026 році остаточно закріпилися як ключовий інструмент взаємодії між традиційними фінансами (TradFi) та децентралізованими фінансами (DeFi). Завдяки регуляторній визначеності, сформованій законами GENIUS у США та MiCA в ЄС, їх сукупна пропозиція перевищила 300 млрд дол. США. Вони перестали сприйматися як експериментальний інструмент і почали активно використовуватися корпораціями (зокрема Fortune 100) для управління транскордонною ліквідністю та розрахунків із постачальниками. При цьому понад 99% стабільних монет прив'язані до долара США, що фактично посилює глобальну цифрову доларизацію фінансових потоків.

Розвиток інфраструктури супроводжується появою спеціалізованих блокчейнів рівня L1 (Circle Arc, Stripe/Paradigm Tempo), орієнтованих на регульовані фінансові операції з низькими транзакційними витратами та вбудованим комплаєнсом. Одночасно системи миттєвих платежів (RTP, FedNow, PIX, SEPA Instant) стали стандартом фінансових розрахунків у режимі 24/7, що трансформує підхід до корпоративного управління ліквідністю та формує концепцію «always-on treasury», яка потребує постійної аналітики в реальному часі.

Сектор DeFi у 2026 році перейшов до стадії структурної інституціоналізації: загальна заблокована вартість (TVL) стабілізувалася на рівні близько 124 млрд дол. США, а структура капіталу змістилася у бік стабільних монет і дохідних активів. Кредитний сегмент DeFi зріс на 37,2% за рік, при цьому протокол Aave контролює понад 56% ринку боргу, а Morpho через інтеграцію з Coinbase посилив позиції у сегменті криптокредитування. Водночас зростання складності екосистеми підвищує ризики взаємозалежності протоколів, що вимагає впровадження жорсткіших механізмів контролю застави та автоматизованих ризик-обмежень.

Регуляторне середовище залишається фрагментованим, що формує різні моделі розвитку фінансових систем у провідних юрисдикціях. Узагальнена характеристика підходів ЄС, Великої Британії та США наведена в таблиці 4.

Посилення регуляторної фрагментації у глобальній фінансовій системі викликає занепокоєння з боку міжнародних інституцій, зокрема Банку міжнародних розрахунків (BIS) та МВФ. Основним ризиком визначається формування так званої «гонки донизу» (race to the bottom), коли країни конкурують за капітал шляхом послаблення вимог до фінансової стійкості. З позиції фінансового аналізу це усклад-

Таблиця 3

Структура та динаміка ринку токенизованих реальних активів (RWA)

Категорія RWA	Обсяг на кінець 2025 (\$ млрд)	Основні інструменти
Токенизовані казначейські облігації США	9,2	BlackRock BUIDL, Ondo OUSG
Токенизовані інституційні фонди	2,7	Franklin OnChain U.S. Govt Money Fund
Токенизований приватний кредит	1,5	Maple Finance, SyrupUSD
Загальний ринок публічних RWA	16,7	Зростання втричі за рік

Джерело: узагальнено авторами на основі [9]

нює оцінювання системних ризиків, оскільки погіршується порівнюваність регуляторних режимів та зростає ймовірність прихованого накопичення боргових дисбалансів [4, 9].

У цьому контексті регуляторні зміни у США від 19 березня 2026 року спрямовані на спрощення банківського капітального регулювання. Вони передбачають усунення дублювання у розрахунку капіталу для системно важливих банків та запровадження єдиного стандартизованого підходу до оцінки кредитного, операційного та ринкового ризику. Додатково скасування обов'язкового вирахування іпотечних сервісних активів із регулятивного капіталу має на меті повернення частини іпотечного кредитування до регульованого банківського сектору. За оцінками Федеральної резервної системи, такі зміни призводять до помірного зниження вимог до капіталу, що контрастує з більш консервативним підходом європейських регуляторів.

Паралельно відбувається якісна трансформація концепції сталого фінансування. У 2026 році ринок переходить від класичної моделі ESG до більш комплексної парадигми EESG, де економічна складова стає рівнозначною екологічній. Такий підхід відображає зміну методології фінансового аналізу, який дедалі більше враховує не лише екологічні ефекти, а й фінансову життєздатність активів та їх довгострокову дохідність.

У новій моделі акцент зміщується на три ключові аналітичні напрями: забезпечення економічної стійкості інвестицій, врахування енергетичної та оборонної безпеки як складових фінансової стабільності, а також перехід від стратегії виключення ризикових секторів до підходу їх трансформаційного фінансування. Це формує більш збалансовану модель оцінювання інвестиційних рішень у межах сучасного фінансового аналізу.

Узагальнені тенденції розвитку сталого боргового фінансування та його структурні зміни у 2026 році наведено в таблиці 5.

Перехід від ESG до EESG у 2026 році відображає якісну зміну підходів до сталого фінансування – від формального дотримання стандартів до інтеграції економічної доцільності у систему оцінки стійкості бізнес-моделей. Це підсилює роль фінансового аналізу як ключового інструменту визначення довгострокової вартості, ризиків та інвестиційної привабливості активів у нестабільному середовищі [3, 12].

Ринок сталих облігацій демонструє значне зростання на тлі високих потреб у рефінансуванні: у 2026 році обсяг погашень збільшиться на 37% і досягне 425 млрд євро в еквіваленті. Європа формує близько 42% глобального випуску, однак Азійсько-Тихоокеанський регіон швидко нарощує позиції завдяки розвитку національних таксономій. У фінансо-

Таблиця 4

Порівняльна характеристика регуляторних стратегій фінансового сектору (ЄС, Велика Британія, США)

Регуляторний пріоритет	Європейський Союз	Сполучене Королівство	Сполучені Штати
Впровадження Базеля III	Повне та послідовне	Затримка та адаптація	Значне пом'якшення
Ставлення до ESG	Пріоритетне, інтегроване	Гнучке, без таксономії	Втрата пріоритетності
Цифрові активи	Жорстка регламентація (MiCA)	Стимулювання хаба	Опора на інноваційні винятки

Джерело: узагальнено авторами на основі [1]

Таблиця 5

Динаміка та структура ринку сталих боргових інструментів у 2026 році

Інструмент сталого боргу	Прогноз випуску 2026 (\$ млрд)	Динаміка порівняно з 2025
Зелені облігації (Green Bonds)	~600	Зростання через потреби рефінансування
Соціальні облігації (Social Bonds)	~150	Стабілізація після пандемічного спаду
Перехідні облігації (Transition Bonds)	~100	Посилення ролі через нові таксономії
Загальний обсяг ринку	950	Помірне відновлення ринку

Джерело: узагальнено авторами на основі [3]

вому аналізу дедалі більшого значення набуває не лише дохідність інструментів, а й їхній ESG/EESG-профіль, що впливає на структуру портфелів інституційних інвесторів.

Важливою тенденцією є цифровізація ринку сталих боргових інструментів. Використання блокчейн-технологій дозволяє знизити інформаційну асиметрію та мінімізувати ризики «грінвошингу». Цифрові сталі облигації забезпечують прозорий моніторинг використання коштів, автоматизацію купонних виплат через смарт-контракти та зниження транзакційних витрат, що розширює доступ дрібних інвесторів через механізми фракційного володіння.

На цьому тлі змінюється і підхід до оцінки «безпечних активів». У контексті геополітичної нестабільності та високого рівня боргового навантаження інвестори переглядають традиційні моделі ризик-аналізу. Фінансові дані 2025 року показують, що золото підтвердило статус захисного активу: ф'ючерси зросли на 64% і досягли 4481 дол. США за унцію, а центральні банки придбали 863 тонни металу. Це забезпечило стійкий попит навіть у періоди ринкової турбулентності [9].

Натомість біткоїн продемонстрував високу волатильність і поведінку ризикового активу: після досягнення піку 126 000 дол. у жовтні 2025 року його вартість протягом п'яти днів знизилася до 104 800 дол., що супроводжувалося масовими розпродажами. Статистично його волатильність приблизно у 4 рази перевищує золото, а кореляція з технологічним сектором зростає у періоди криз.

Таким чином, трансформація підходів до сталого фінансування та оцінки активів безпосередньо впливає на методологію фінансового аналізу, який дедалі більше орієнтується на комплексну оцінку ризику, стійкості та

довгострокової вартості інвестицій. У контексті інвестиційних стратегій змінюється і підхід до оцінки активів (таблиця 6).

Таблиця відображає результати порівняльного фінансового аналізу захисних властивостей традиційного та цифрового активів – золота і біткоїна – з урахуванням їх поведінки у кризових умовах 2025 року. Отримані дані демонструють суттєву відмінність у їх інвестиційній природі: золото забезпечило приріст вартості на рівні +62,9%, зберігаючи функцію стабільного захисного активу під час ринкової паніки, тоді як біткоїн показав від'ємну динаміку (-6,4%) та схильність до корекції разом із ризиковими активами. Фінансовий аналіз підтверджує, що золото базується на класичних факторах довіри – історичній стабільності та відсутності контрагентного ризику, тоді як біткоїн формує нову модель довіри, засновану на математичній обмеженості емісії, технологічній портативності та децентралізації. Водночас цифровий актив характеризується підвищеними системними ризиками, включаючи загрози квантових атак, можливість 51% атаки та регуляторні обмеження, що посилює його волатильність у кризові періоди [9].

Висновки 2026 року свідчать, що Біткоїн виконує роль ефективного інструмента хеджування проти ризиків монетарної дестабілізації, особливо в економіках, що розвиваються (зокрема Туреччина та Аргентина), однак не може розглядатися як класична «безпечна гавань». Його поведінка на фінансових ринках характеризується високою волатильністю та кореляцією з ризиковими активами, що обмежує його захисні властивості в періоди глобальної паніки. У цьому контексті для забезпечення портфельної стійкості доцільним є застосування моделі «двошвидкісної диверсифікації»: золото як базовий стабілізаційний

Таблиця 6

Порівняльна оцінка захисних властивостей традиційних та цифрових активів (золото vs біткоїн)

Метрика порівняння	Золото (Physical/Future)	Біткоїн (Digital Asset)
Ефективність 2025 р.	+62.9%	-6.4%
Роль під час паніки	Захист капіталу, ліквідність	Корекція разом з ризиковими активами
Джерело довіри	Багатовікова історія, фізична відсутність ризику контрагента.	Математична обмеженість, портативність, незалежність від емітентів
Основний ризик	Конфіскація державою, незручність транспортування	Квантові атаки, 51% атака, регуляторна заборона

Джерело: узагальнено авторами на основі [9]

актив (5–12% портфеля) та Біткоїн як інструмент асиметричного зростання і реалізації високого ризик-преміуму (1–5% портфеля).

Глобальна фінансова система у 2026 році залишається вразливою до системних шоків, що підсилюються через взаємопов'язаність ринків. Серед ключових ризиків МВФ виділяє небанківський фінансовий сектор (NBFI), де високе кредитне плече може провокувати примусове розпродажі активів у разі погіршення ринкових очікувань. Додатковим джерелом нестабільності виступає боргова політика держав, зокрема ризики рефінансування короткострокових зобов'язань, що посилює зв'язок між банківським сектором і суверенними ризиками. Окрему увагу привертає ринок приватного кредитування, де зростання дефолтів і низька ліквідність можуть спричинити кризу довіри, а також концентрація капіталу в секторі штучного інтелекту, що формує потенціал різкої ринкової корекції у разі невідповідності очікувань реальній продуктивності.

Для мінімізації цих ризиків МВФ пропонує Інтегровану політичну рамку (IPF), яка передбачає гнучке поєднання інструментів макроекономічної політики залежно від характеру шоків. Вона включає валютні інтервенції для згладжування короткострокової волатильності, макропруденційні заходи для стримування накопичення системних ризиків, а також координацію міжнародного рівня для підвищення прозорості небанківських структур і цифрових активів.

Загалом фінансова система 2026 року функціонує в умовах «динамічної рівноваги» між технологічною інноваційністю та геополітичною фрагментацією. Її стійкість визначатиметься здатністю інститутів адаптуватися до трьох ключових викликів: геополітичної нестабільності, технологічної трансформації (ШІ та квантові технології) та регуляторної асиметрії між провідними юрисдикціями. Подальша траєкторія розвитку глобальної економіки залежатиме від швидкості реалізації ефектів продуктивності штучного інтелекту та рівня стабілізації міжнародного середовища, однак базовим сценарієм залишається підвищена невизначеність, що вимагає посилення фінансових буферів і адаптивних моделей управління ризиками.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що сучасна система

фінансового аналізу зазнає глибокої трансформації під впливом інституційних змін та інструментальних інновацій, які формуються в умовах глобальної нестабільності.

Доведено, що традиційна модель фінансового аналізу, орієнтована переважно на ретроспективну оцінку, втрачає свою ефективність у середовищі високої невизначеності, геополітичних ризиків та структурних зрушень світової економіки. Натомість формується нова парадигма фінансового аналізу, яка базується на поєднанні прогностичних, сценарних, поведінкових та ризик-орієнтованих підходів.

Обґрунтовано, що ключовими драйверами трансформації виступають:

- геоелектронічна фрагментація та зміна глобальних фінансових потоків;
- цифровізація фінансових послуг та розвиток фінтех-екосистем;
- впровадження штучного інтелекту та автоматизованих аналітичних систем;
- поширення цифрових активів, токенизації та децентралізованих фінансів;
- регуляторна дивергенція та посилення ролі макропруденційної політики;
- еволюція концепції сталого фінансування.

Встановлено, що інструментальні інновації, зокрема AI-агенти, блокчейн-рішення, квантові обчислення та системи миттєвих платежів, не лише підвищують ефективність фінансового аналізу, але й змінюють його функціональне призначення – від оцінювання до активного управління фінансовими потоками та ризиками в режимі реального часу.

Доведено, що інституційні трансформації фінансового сектору зумовлюють необхідність адаптації аналітичного інструментарію до умов мультиюрисдикційності, підвищеної волатильності та складної взаємодії між традиційними та цифровими фінансовими системами.

Узагальнено, що ефективний фінансовий аналіз у сучасних умовах має ґрунтуватися на принципах:

- адаптивності та гнучкості;
- інтегрованості даних та технологій;
- превентивного управління ризиками;
- орієнтації на довгострокову стійкість.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних підходів до інтеграції штучного інтелекту у фінансовий аналіз, оцінці ризиків цифрових активів, а також формуванні універсальних моделей аналізу для умов глобальної регуляторної фрагментації.

ЛІТЕРАТУРА

1. BBVA. 2026: Three Regulatory Strategies for Banking in an Increasingly Fragmented World. 2026. URL: <https://www.bbva.com>

2. Coin Bureau. Gold vs Cryptocurrency: A Smarter Investment Comparison for 2026. 2026. URL: <https://coinbureau.com>

3. Environmental Finance. Sustainable Bonds 2026: Welcome to the New Reality. The Green Bond Hub. 2026. URL: <https://www.environmental-finance.com>

4. Federal Reserve System. Agencies Request Comment on Proposals to Modernize the Regulatory Capital Framework and Maintain the Strength of the Banking System. 2026. URL: <https://www.federalreserve.gov>

5. International Monetary Fund. World Economic Outlook, April 2026: Global Economy in the Shadow of War. 2026. URL: <https://www.imf.org>

6. Jack Henry. 2026 Banking Industry Trends: How to Stay Ahead. FinTalk. 2026. URL: <https://www.jackhenry.com>

7. Morningstar. Gold vs. Bitcoin: Why the Safe-Haven Debate is Shifting. 2025. URL: <https://www.morningstar.com>

8. M2P Fintech. 10 Banking and Fintech Trends That Will Redefine 2026 and Beyond. 2026. URL: <https://m2pfintech.com>

9. The Block. 2026 DeFi Outlook. 2026. URL: <https://www.theblock.co>

10. World Economic Forum. Digital Economy Inflection Point: What to Expect for Digital Assets in 2026. 2026. URL: <https://www.weforum.org>

11. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: Ніка-Центр, 2021. 520 с.

12. Жук В.М. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки: сучасні виклики та перспективи розвитку. Бухгалтерський облік і аудит. 2021. № 3. С. 5–12. URL: <https://www.buhoblik.org.ua>

13. Коваленко Ю.М. Інституційні засади розвитку фінансової системи України: монографія. Київ: КНЕУ, 2020. 312 с.

14. Кузьмін О.С., Мельник О.Г. Управління фінансовою діяльністю підприємства: навч. посіб. Львів: Львівська політехніка, 2021. 288 с.

15. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2020. 654 с.

2. Coin Bureau. (2026). Gold vs Cryptocurrency: A Smarter Investment Comparison for 2026. Available at: <https://coinbureau.com>

3. Environmental Finance. (2026). Sustainable Bonds 2026: Welcome to the New Reality. The Green Bond Hub. Available at: <https://www.environmental-finance.com>

4. Federal Reserve System. (2026). Agencies Request Comment on Proposals to Modernize the Regulatory Capital Framework and Maintain the Strength of the Banking System. Available at: <https://www.federalreserve.gov>

5. International Monetary Fund. (2026). World Economic Outlook, April 2026: Global Economy in the Shadow of War. Available at: <https://www.imf.org>

6. Jack Henry. (2026). 2026 Banking Industry Trends: How to Stay Ahead. FinTalk. Available at: <https://www.jackhenry.com>

7. Morningstar. (2025). Gold vs. Bitcoin: Why the Safe-Haven Debate is Shifting. Available at: <https://www.morningstar.com>

8. M2P Fintech. (2026). 10 Banking and Fintech Trends That Will Redefine 2026 and Beyond. Available at: <https://m2pfintech.com>

9. The Block. (2026). 2026 DeFi Outlook. Available at: <https://www.theblock.co>

10. World Economic Forum. (2026). Digital Economy Inflection Point: What to Expect for Digital Assets in 2026. Available at: <https://www.weforum.org>

11. Blank, I.O. (2021). *Finansovyi menedzhment [Financial Management]*. Kyiv: Nika-Tsentr.

12. Zhuk, V.M. (2021). *Bukhhalterskyi oblik v umovakh tsyfrovoi ekonomiky: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku [Accounting in the digital economy: modern challenges and development prospects]*. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 3, pp. 5–12. Available at: <https://www.buhoblik.org.ua>

13. Kovalenko, Yu.M. (2020). *Instytutsiini zasady rozvytku finansovoi systemy Ukrainy [Institutional foundations of the development of the financial system of Ukraine]*. Kyiv: KNEU.

14. Kuzmin, O.Ye., & Melnyk, O.H. (2021). *Upravlinnia finansovoiu diialnistiu pidpriemstva [Management of financial activity of the enterprise]*. Lviv: Lvivska politekhnik.

15. Savytska, H.V. (2020). *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstva [Economic analysis of enterprise activity]*. Kyiv: Znannia.

REFERENCES

1. BBVA. (2026). 2026: Three Regulatory Strategies for Banking in an Increasingly Fragmented World. Available at: <https://www.bbva.com>

Дата надходження статті: 10.04.2026

Дата прийняття статті: 01.05.2026

Дата публікації статті: 26.06.2026